

Klemens Koczorowski

Nagrody za ochronę zabytków RFN

Ochrona Zabytków 43/2 (169), 100

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NAGRODY ZA OCHRONĘ ZABYTKÓW RFN¹

Od dziesięciu lat wręczane są, ufundowane przez Niemiecki Narodowy Komitet Ochrony Zabytków, nagrody za ochronę zabytków. Są one najwyższym wyróżnieniem w tej dziedzinie w Republice Federalnej Niemiec. Honoruje się nim osobistość lub zespoły, których inicjatywa przyczyniła się do zachowania i ratowania obiektów i zespołów zabytkowych. Przyznawane są one również przedstawicielom środków masowego przekazu, którzy zwracali uwagę na aktualne problemy dotyczące tych zagadnień.

Te coroczne nagrody przyznawane są w postaci:

- pierścienia Karola Fryderyka Schinkla,
- srebrnej półkuli,
- nagrody dla dziennikarzy wraz z dyplomem, zawierającym omówienie osiągnięć laureata.

Pierścień Karola Fryderyka Schinkla i srebrna półkula przewidziane są przede wszystkim dla osobistości, które wyróżniły się w dziedzinie ratowania obiektów zabytkowych. Nagrodami dla dziennikarzy są stypendia, dzięki którym mogą oni zapoznać się z metodami pracy i problemami ochrony zabytków w innych krajach europejskich.

Nagrody wręczono w dniu 5 grudnia 1988 r. w Berlinie Zachodnim w obecności prezydenta RFN - Richarda von Weizsäckera.

Pierścień K. F. Schinkla przyznany został prof. dr. inż. Ludwigowi Deitersowi, Berlin (NRD), w latach 1961-1986 generalnemu konserwatorowi Instytutu Ochrony Zabytków w NRD. Prof. dr L. Deiters odpowiadając za tak znaczący obszar, w trudnym okresie powojennym, przyczynił się do rozwoju ochrony dóbr kultury w NRD w stopniu zapewniającym jej uznanie i wysoką międzynarodową pozycję. Rozbudował

też niezbędne fachowe kontakty z ośrodkami konserwatorskimi krajów sąsiednich.

Jeśli w świadomości środkowej Europy zaistniał znów, historycznie uzasadniony, jeden niemiecki krajobraz zabytkowy i stworzone zostały podstawy dla przyszłej fachowej wymiany doświadczeń, bazującej na tradycjach jednej niemieckiej ochrony zabytków, to jest to także w dużej mierze zasługą prof. L. Deitersa.

Srebrne półkule otrzymali:

- Erhard Bouillon, Höchst, od ponad 20 lat członek Zarządu Höchst AG, który zaangażował się czynnie nie tylko w zachowanie zabytkowych budowli, będących własnością firmy, ale także w ratowanie i sanację starego miasta w Höchst oraz w powołanie i popieranie Niemieckiej Fundacji Ochrony Zabytków;

- dr Robert Knüppel, Lubeka, w latach 1976-1988 burmistrz Lubeki. Swoim postępowaniem i decyzjami wywalczył właściwe miejsce dla ochrony zabytków w polityce komunalnej, konsekwentnie realizując postawione sobie cele, jak dowartościowanie i wzmocnienie miejskiej ochrony zabytków, zachowanie wartości kulturowych starego miasta w Lubecie i poszczególnych obiektów, objęcie ochroną przedmioty czy też rozwoju badań historycznych;

- prof. dypl. inż. Hans P. Köllmann, Dortmund, wieloletni, zaangażowany pedagog, inicjator przedsięwzięć w różnych dziedzinach ochrony zabytków. Odznaczył się swymi inicjatywami w dziedzinie ratowania i zachowania zabytków techniki. Jego osobistą zasługą było uratowanie przed zniszczeniem i rozbiórką hali maszynowej w kopalni Zollern II w Dortmund-Bövinghausen, wybitnej budowli przemysłowej z początków naszego wieku;

- dypl. inż. Marie-Luise Niewodniczańska, Bitburg, honorowy konserwator powiatu Bitburg-Prüm, wieloletni członek Krajowej Rady Ochrony Zabytków. Od wielu lat angażuje się osobiście i finansowo w zachowanie dziedzictwa kulturowego na wsi. Zdolała pozyskać ludność wiejską dla sprawy zachowania i ochrony dóbr kultury. Wiele historycznych obiektów wiejskich zabudowań i zespołów zabytkowych jej zawzięte przetrwanie. Jej zasługą był też rozwój współpracy z sąsiednimi rejonami w Luksemburgu i Belgii.

- Redakcja Kulturalna „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, Frankfurt, w serii artykułów zajęła się wybitnymi obiektami, których zachowanie może zapewnić tylko natychmiastowa interwencja. Przykładami są tu obiekty pochodzące z różnego okresu i o różnym znaczeniu, jak wiadukty autostrad z lat trzydziestych czy budynki uzdrowiskowe z XIX w. Głównie są to obiekty nie objęte jeszcze formalnie ochroną i dlatego pozostawione są na pastwę sobiepańskich decyzji różnych gremiów.

Nagrody dla dziennikarzy otrzymały cztery osoby:

- Georg F. Förtsch, z rozgłośni Bayerischer Rundfunk,
- Gerd Dieter Liedtke, współpracownik rozgłośni Bayerischer Rundfunk,
- dr Wolfgang Neumann-Bechstein, Zweites Deutsches Fernsehen (Drugi Program Niemieckiej Telewizji),
- Barbara Hildebrandt, współpracowniczka Zweites Deutsches Fernsehen.

Klemens Koczorowski

¹ *Deutscher Preis für Denkmalschutz*. Schriftenreihe des Deutschen Nationalkomitees für Denkmalschutz, 1988, nr 38.

Od redakcji

Cieszyć się należy, że w innych krajach zaangażowani działacze honorowani są tak poważnymi wyróżnieniami, a smucić się można, że w naszym kraju dotąd nie znaleźliśmy odpowiedniej formy podziękowania dla naszych wybitnych i oddanych sprawie osobistości i instytucji.

KONKURS NA NAJLEPSZEGO UŻYTKOWNIKA OBIEKTU ZABYTKOWEGO 1988 R.

Celem konkursu jest popularyzacja idei ochrony zabytków, a zarazem zachęta do rozwijania mecenatu instytucji oraz osób fizycznych nad dobrami kultury. Nagrody konkursowe mają za zadanie uhonorowanie wzorowych gospodarzy i użytkowników, którzy własnym przykładem zachęcają innych do opieki i przejmowania cennych obiektów zabytkowej architektury.

Uczestnicy konkursu są zgłaszani do Ministerstwa Kultury i Sztuki przez wojewódzkich konserwatorów zabytków, którzy mają z urzędu nadzór nad prowadzonymi przez nich pracami. Obowiązują następujące zasady: właściciel lub użytkownik zabytkowego obiektu musi być spoza resortu kultury i sztuki; zgłoszony obiekt po raz pierwszy staje do konkursu; prace wykonano w ciągu ostatnich pięciu lat; koszty tych prac, przynajmniej częściowo, ponosił właściciel lub użytkownik obiektu; wykonanie robót cechuje wysoka jakość; funkcja obiektu jest zgodna z wytycznymi konserwatorskimi;

obiekt jest właściwie zagospodarowany i wzorowo utrzymany; wyposażenie wnętrza jest w zgodzie z zabytkowym charakterem obiektu i wymogami estetyki.

Zgłoszone obiekty podlegają ocenie w trakcie komisyjnych lustracji. Jury konkursu bierze pod uwagę następujące kryteria:

1) stopień trudności przeprowadzonych prac ze względu na stan obiektu przed jego przejęciem; zaangażowanie własnych środków finansowych użytkownika,

2) estetyka i utrzymanie obiektu, jakoś prac remontowych, wyposażenie wnętrza, stan elementów wyposażenia, utrzymanie otoczenia,

3) zaangażowanie społeczne w dziedzinie ochrony zabytków, inicjatywa i zaangażowanie w pracach remontowych, opieka nad innymi zabytkami w okolicy, oddziaływanie na środowisko przez należyte korzystanie i wzorowe utrzymanie obiektu.

Do konkursu w 1988 r. zgłoszono 17 obiektów z 9 województw. Do nagród i wyróżnień wytypowano 14 laureatów. Przyznano 1 nagrodę specjalną, 7 nagród I stopnia, co świadczy o wysokim stopniu zrozumienia idei konkursu, 2 nagrody II stopnia, 2 nagrody III stopnia oraz 2 wyróżnienia.

Z powyższej liczby laureatów (14) 5 obiektów pochodzi z resortu rolnictwa, 3 to obiekty sakralne, 2 użytkowane przez ośrodki kultury leśnej, 1 użytkowany przez resort edukacji narodowej, 1 zagospodarowany przez przedsiębiorstwo turystyczne, 1 użytkowany przez przedsiębiorstwo UNITRA i 1 przez „Dom Książki”.

Nagrodę specjalną otrzymał Instytut Zootechniki - Zakład Doświadczalny w Balicach k. Krakowa - za kompleksową rewaloryzację zespołu pałacowo-parkowego, z przeznaczeniem na siedzibę dyrekcji (z reprezentacyjną salą konferencyjną) oraz Ośrodek Kształ-